

ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณาธิกรณ และครูโสตทัศนศึกษา ของระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร ต่อการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา

นายไกรลาส สุทธิเกิด

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

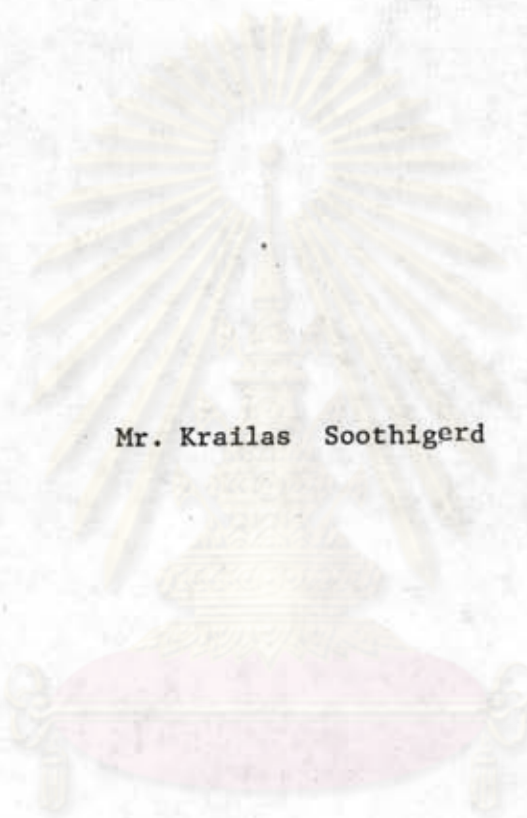
พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-775-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012802

ATTITUDES OF PRINCIPALS, LIBRARIANS AND AUDIO-VISUAL TEACHERS
OF UPPER SECONDARY LEVEL IN BANGKOK METROPOLIS ON THE
ESTABLISHMENT OF MEDIA CENTER

Mr. Krailas Soothigerd

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-567-775-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณาธิกรณ และครูใสศัคนศึกษา
ของระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร ต่อการจัดตั้ง
ศูนย์สื่อการศึกษา

โดย

นายไกรลาส สุทธิเกิด

ภาควิชา

บรรณาธิกรณศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

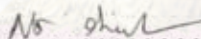
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประยงค์ พัฒนกิจจำรูญ

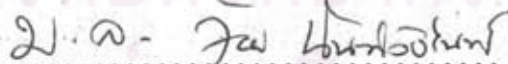
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

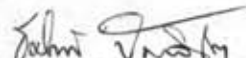

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิระภิบาล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศจี จันทรมล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประยงค์ พัฒนกิจจำรูญ)

..... กรรมการ
(ดร. ม.ล. จ้อย นันทวิชรินทร์)

..... กรรมการ
(ดร. ชุศักดิ์ ชิมภลขิต)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณาธิการ และครูไศตทัศนศึกษา ของระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในกรุงเทพมหานคร ต่อการจัดตั้ง ศูนย์สื่อการศึกษา
ชื่อผู้วิจัย	นายไกรลาส สุทธิเกิด
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประยงค์ พัทธกิจจำนงู
ภาควิชา	บรรณาธิการศาสตร์
ปีการศึกษา	2529

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพของห้องสมุดและแผนกไศตทัศนศึกษา
ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ศึกษาและเปรียบเทียบทัศนะและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน
ครูบรรณาธิการ และครูไศตทัศนศึกษา ในด้านการบริหารและดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา
และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณาธิการ และครูไศตทัศนศึกษา
ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร จำนวน 98 แห่ง ได้ส่งแบบสอบถาม
ให้กับกลุ่มประชากรจำนวน 288 ฉบับ และได้รับคืน 219 ฉบับ (76.04%) แยกเป็นแบบสอบถาม
ที่ได้รับจากผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 71 ฉบับ (73.96%) จากครูบรรณาธิการ จำนวน
75 ฉบับ (78.12%) และจากครูไศตทัศนศึกษา จำนวน 73 ฉบับ (76.04%) เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัย คือ แบบสอบถามประชากรทั้ง 3 กลุ่ม เกี่ยวกับทัศนะที่มีต่อศูนย์สื่อการศึกษาในด้าน
การจัดตั้ง การบริหารและดำเนินงานที่ต้องการ ปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้ง การวิเคราะห์
ข้อมูลใช้การคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของ
ค่าเฉลี่ยทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่า F (F-test) ที่ระดับ
ความมีนัยสำคัญ .01

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณาธิการ และครูโสตทัศนศึกษา มีทัศนคติ
ในเรื่องความต้องการและความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา รวมทั้งเรื่องการบริหาร
งานและดำเนินงานศูนย์โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง และความคิดเห็นของผู้ตอบทั้ง 3 กลุ่ม
ไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้ตอบทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นตรงกันว่าสถานที่และ
งบประมาณเป็นปัญหาสำคัญที่สุดต่อการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าในขั้นตอนของการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาขึ้นในโรงเรียนนั้น
สามารถทำได้โดยการรวมงานบริการของห้องสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษาเข้าด้วยกัน และ
มีการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างครูบรรณาธิการและครูโสตทัศนศึกษา โดยที่สถานที่ตั้งของ
ห้องสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษาอาจแยกกันได้ อีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารระดับสูง
ควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาขึ้นในโรงเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Attitudes of Principals, Librarians and Audio-
Visual Teachers of Upper Secondary Level in
Bangkok Metropolis on the Establishment of Media
Center
Name Mr. Krailas Soothigerd
Thesis Advisor Assistant Professor Prayongsri Patanakitchamroon
Department Library Science
Academic Year 1986

ABSTRACT

The purpose of this research was to investigate the status of libraries and the audio-visual department of upper secondary schools in Bangkok, to study and compare attitudes and needs of principals, librarians and audio-visual teachers on the establishment of media center dealing specifically with the administrative organization and to study the obstacles to the establishment of media center.

The research population were principals, librarians and audio-visual teachers from 96 upper secondary schools in Bangkok, 288 copies of questionnaires were distributed and 219 copies (76.04%) were received: 71 copies (73.98%) from the principals 75 copies (78.12%) from librarians and 73 copies (76.04%) from audio-visual teachers. The questionnaire, as a research tool, was constructed in order to gain the attitudes of the respondents on the establishment of media center. The data were analyzed and presented in terms of percentages, arithmetic means and standard deviation. A comparison

among the three groups of the respondents was made through the F-Test at the level of .01 significance.

The results of the research indicated that the attitudes and needs of the principals, librarians and audio-visual teachers relating to the establishment and the administrative organization of media centers were moderate. The attitudes of those three groups of respondents were not significantly different at the .01 level of confidence. The principals, librarians and audio-visual teachers pointed that limited area and budget were the major obstacle on the establishment of media center.

The establishment of media center in school should firstly begin with the combination of library and audio-visual services and the close co-ordination between librarians and audio-visual teachers. The location of library and audio-visual department may be separated. The principals and the administrators should promote and give the opportunities for schools on the establishment of media center.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์ ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยงศรี พัฒนกิจจำนง ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาตรวจสอบแก้ไขนานับประการด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่งตลอดมา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชูติมา ศัจจนันท์ แห่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้คำแนะนำและช่วยเหลือด้วยดี ตลอดจนอาจารย์ ดร.ชูศักดิ์ ชัมภลสิทธิ์ แห่งกรมวิชาการ ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการวิเคราะห์ทางสถิติและเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จี จันทวิมล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ถ. จ้อย นันทวิรัชินทร์ ประธานกรรมการและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฉวีวรรณ กุหาภินันท์ แห่งวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อาจารย์ ม.ถ. เดิมแสง สรรพใส (ลดาวัลย์) แห่งศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วัลย์พร เหมะรัชตะ ที่ได้ให้กำลังใจตลอดมา

ขอขอบพระคุณ คุณสมศรี กิระดิฏติกุล ห้องสมุดคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาจารย์ฉิมปี กลิ่นศรีสุข และอาจารย์กอบกุล คุณศิรัญ โรงเรียนสตรีวิทยา อาจารย์ฉันทนา ลินะเสน และอาจารย์คณินท์ สุภักทรานนท์ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คุณ Amanda S. Rudd แห่ง The Chicago Public Library U.S.A. อาจารย์อภิษฎาสิริ พุทธมาตย์ วิทยาลัยครูธนบุรี อาจารย์ธำรง บูห์ท กกรมวิชาการ อาจารย์ชูเกียรติ วิเชียรชิต กรมสามัญศึกษา คุณจิระจิตต์ ไรจน์วัณิช สำนักงานสถิติแห่งชาติ คุณเสาวรส เป็ล่งแสงศรี คุณจิราภรณ์ จันทรคำ คุณกิ่งแก้ว คำรงศุภกร คุณฉวีวรรณ สุวรรณรัฐ คุณน้ำทิพย์ ภิภาวิน และเพื่อน ๆ คณะวิจัยสถาบันวิทยกรรมไทย วิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร ตลอดจนเพื่อน ๆ และน้อง ๆ ทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดี

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย และคุณภักดิ์ สุทธิเกิด ภรรยาของผู้วิจัยที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนการทำวิจัยฉบับนี้ด้วยดีตลอดเวลา

ไกรลาศ สุทธิเกิด

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๖
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๑
กิตติกรรมประกาศ	๗
รายการตารางประกอบ.....	๘
บทที่	
1. บทนำ.....	1
วัตถุประสงค์ใจการวิจัย.....	3
สมมติฐานในการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	6
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย.....	6
2. ปรัชญ์วรรณกรรม: ศูนย์เพื่อการศึกษา.....	8
การพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนไปเป็นศูนย์เพื่อการศึกษา.....	9
ความหมายของศูนย์เพื่อการศึกษา.....	12
บทบาทและความสำคัญของศูนย์เพื่อการศึกษา.....	12
การบริหารและการดำเนินงานศูนย์เพื่อการศึกษา.....	14
สถานที่และการจัด เนื้อที่.....	16
บุคลากร.....	18
วัสดุและอุปกรณ์.....	21
การให้บริการและกิจกรรม.....	23
งบประมาณ.....	25
ห้องสมุดโรงเรียนในประเทศไทยกับการพัฒนาไปเป็นศูนย์เพื่อ	
การศึกษา.....	26

บทที่

หน้า

3. วิธีดำเนินการวิจัย	33
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	34
การทดสอบแบบสอบถาม	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล	36
การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล	37
4. การวิเคราะห์ข้อมูล	39
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	39
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	39
สถานภาพของห้องสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษาของโรงเรียน	45
เปรียบเทียบทัศนคติและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียน	
ครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา ต่อศูนย์สื่อการศึกษาและ	
การจัดตั้ง	63
เปรียบเทียบทัศนคติเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารและการดำเนินงาน	
ศูนย์สื่อการศึกษาที่ต้องการให้จัดตั้งขึ้นในโรงเรียน	69
ทัศนคติเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา ...	92
ความคิด เห็นและข้อเสนอแนะในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา	102
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	107
สรุป	108
อภิปรายผล	114
ข้อเสนอแนะ	121
บรรณานุกรม	123
ภาคผนวก	137
ก. แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา.	138
ข. เกณฑ์มาตรฐานขององค์การวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ...	175

ค. มาตรฐานห้องสมุดโรงเรียนในประเทศไทย	178
ประวัติผู้เขียน	180

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1.	อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	40
2.	ประสบการณ์การทำงานในหน้าที่ปัจจุบัน.....	41
3.	วุฒิการศึกษาสูงสุด.....	42
4.	ความรู้เกี่ยวกับ เรื่องของศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียน.....	43
5.	วิธีที่ได้รับความรู้ความ เข้าใจ เรื่องศูนย์สื่อการศึกษา.....	43
6.	ความ เข้าใจ เกี่ยวกับความหมายของศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียน...	44
7.	บุคลากรของห้องสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษา.....	47
8.	วิธีการไป เพิ่มพูนความรู้ของบุคลากรและหน่วยงานโสตทัศนศึกษา.....	48
9.	คุณสมบัติของบุคลากรที่ห้องสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษาต้องการอีก.....	49
10.	จำนวนครุภัณฑ์ของห้องสมุด.....	50
11.	สภาพการใช้โสตทัศนวัสดุในห้องสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษา.....	52
12.	สภาพการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ในห้องสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษา.....	54
13.	บริการและกิจกรรมของห้องสมุด.....	56
14.	บริการและกิจกรรมของแผนกโสตทัศนศึกษา.....	58
15.	งบประมาณของห้องสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษาที่ได้รับโดยเฉลี่ยในแต่ละปี.....	60
16.	ปัญหาในการบริหารงานห้องสมุดและแผนกโสตทัศนศึกษา.....	61
17.	เปรียบเทียบทักษะและความต้องการของผู้บริหาร ครูบรรณารักษ์ และครูโสตทัศนศึกษา ที่มีต่อศูนย์สื่อการศึกษาและการจัดตั้ง.....	64
18.	เปรียบเทียบทักษะ เกี่ยวกับการบริหารและดำเนินงาน ศูนย์สื่อการศึกษา ด้านสถานที่.....	70
19.	เปรียบเทียบทักษะ เกี่ยวกับการจัด เนื้อที่ของศูนย์สื่อการศึกษา.....	72
20.	เปรียบเทียบทักษะ เกี่ยวกับการบริหารศูนย์สื่อการศึกษาด้านบุคลากร...	75
21.	เปรียบเทียบทักษะ เกี่ยวกับการจัดหาและการจัด เก็บวัสดุและอุปกรณ์ของศูนย์สื่อการศึกษา.....	79

ตารางที่	หน้า
22. เปรียบเทียบทัศนะ เกี่ยวกับการบริการและกิจกรรมของศูนย์สื่อการศึกษา	82
23. เปรียบเทียบทัศนะ เกี่ยวกับการบริการและกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อครูของศูนย์ สื่อการศึกษา.....	84
24. เปรียบเทียบทัศนะ เกี่ยวกับการบริการและกิจกรรมสำหรับนักเรียนของศูนย์ สื่อการศึกษา.....	87
25. เปรียบเทียบทัศนะ เกี่ยวกับงบประมาณของศูนย์สื่อการศึกษา.....	89
26. เปรียบเทียบทัศนะ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งศูนย์สื่อการ ศึกษาด้านสถานที่.....	93
27. เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคด้านผู้บริหารและครูในโรงเรียน.....	95
28. เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับบุคลากรของศูนย์สื่อการศึกษา.	97
29. เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคด้านงบประมาณของศูนย์สื่อการศึกษา..	99
30. ลำดับปัญหาที่สำคัญที่สุดในการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา.....	101

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย